

שמעכת בה שחיתת צפון, **שכן מכפרת על חייבי כריתות**. מה שאין כן עולה, ולכן דין הוא שלא תעכב.

אמר רבינא: הא קשיא ליה לרב אדא בר אהבה, כלומר, כך הוא דורש את הקל וחומר: 7 כלום מצינו טפל חמור מן העיקר? שהחטאת טפלה היא לעולה, שהרי למדה היא ממנה, ולא יתכן שדין צפון יעכב רק בחטאת שהיא הלמד, ולא בעולה שהיא המלמד.

ותמהה הגמרא: וכי לא מצינו שיהיה הטפל חמור מן העיקר?!

והרי מעשר שני שנטמא, דהוא עצמו נפרד חט-א אפילו בירושלים, כיון שאינו ראוי לאכילה

והוינן בה: **אשבחן שחיטה שטעונה צפון בעולה, למצוה. 5 קבלה נמי בצפון 6 למצוה אשבחן, כדררשינן "אין שוחט בצפון אבל מקבל בצפון"** [ע' תו' דבור המתחיל קבלה ושיטה מקובצת אות יב]. אלא שחיטה וקבלה בצפון **לעכב, מנלן?**

ומשנינן: **אמר רב אדא בר אהבה, ואיתימא רבה בר שילא: מקל וחומר אנו למדין: ומה שחיתת צפון של חטאת, הבאה מכח עולה, [שהרי לא נאמר בחטאת בפירוש שטעונה צפון אלא כתב בה שתשחט "במקום העולה"] שחיטה בצפון מעכבת בה. עולה, שבאה שחיתת צפון של חטאת מכחה, אינו דין שמעכבת בה שחיתת צפון?!**

אך קשה על הקל וחומר: **מה לחטאת**

מהיכן יודעים בעולה שצריכה הקבלה עצמה להיות בצפון, והרי מ"אותו" הנאמר בעולה יכולים ללמוד רק לענין המקבל.

ותירץ בחק נתן שמאחר שלמדנו שצריך המקבל להיות בצפון, יכולים ללמוד מזה שגם הקבלה צריכה צפון, וכנראה כונתו לפי מה שהבאנו לעיל [בעמוד א' בהערה] מהאבי עזרי, שהדין צפון שנאמר במקבל יסודו הוא שהקבלה צריכה צפון, ומאחר שהקבלה נמשכת אחר המקבל ונחשבת שנעשית במקום עמידתו, משום כך צריך הוא גם כן להיות בצפון, ואם כן מאחר שלמדנו בעולה שהמקבל בצפון, גם הקבלה צריכה צפון.

7. **בחידושי רבי אריה לייב [ב עת] חוקר ביסוד דין צפון: האם הוא דין פרטי ומסוים בכל קרבן בפני עצמו, או שהוא דין כללי בקדשי קדשים.**

ורוצה להוכיח ממה שעולה נקראת עיקר וחטאת טפל, ובהכרח שהוא דין פרטי הנאמר במסויים בעולה, ומשם למדנו לחטאת, שאם

5. כונת הגמרא לשאול על עולה, אבל בחטאת ידענו שהקבלה בצפון מעכבת, ולא נתפרש מהיכן.

וכנראה משום שהדרשה שדרשנו לעיל [מח א] "ולקח הכהן מדם החטאת" להצריך צפון בקבלה, נאמרה ונשנית, כלומר בחטאת נשיא ובכשבה ובשעירה, ואם כן נלמד שזה מעכב, כמו שדרשנו לעיל ממה ששנה הכתוב דין צפון בשחיטה בכשבה ובשעירה.

6. **התוס' [ד"ה קבלה] הקשו מהיכן למדנו כלל בעולה דין קבלה בצפון, והרי "אותו" שמלמד שצריך שהמקבל יהיה בצפון, נאמר בחטאת, ו"אותו" שנאמר בעולה לומדים משם שהשוחט אינו טעון צפון, והניחו בקושיא.**

ומתרץ בחק נתן שמאחר ו"אותו" שנאמר בחטאת מלמד שהמקבל יהיה בצפון, אם כן זה גילוי גם על "אותו" האמור בעולה שהמקבל יהיה בצפון.

אך עדיין יקשה הקושיא השניה של התוס',

חמורה ממנה. דאילו קדשים לא חיילי קדושת הגוף על בהמה שהיא בעל מום קבוע, אלא חלה קדושת דמים בלבד, ויוצאת לחולין על ידי פדיון, ומותרת בגיזה ועבודה לאחר הפדיון.

ואילו איחי, קדושת תמורה, שהיא טפילה לקרבן, חיילא. שאם המיר קרבן בבהמת בעל מום קבוע חלה קדושת הגוף על הבהמה בעלת המום ואסורה אפילו אחר פדייה בגיזה ועבודה כשאר פסולי המוקדשין!?

ומתצינן: האי דחמירא תמורה, משום 2 דמכח קדשים קא אתיא. שחלה עליה הקדושה שקדמה לה, וחומרתה משום

לאחר שנטמא. ואילו דבר הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא, שהוא כטפל למעשר, אינו נפדה.¹

דתנן: הלקוח בכסף מעשר שנטמא — יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר [ומרבי יהודה מקשה].

ומתצינן: התב, מה שאינו נפדה אינו חומרא, אלא אדרבה, מפני דלא אלימא קדושתיה, שאין בכח הקדושה של הלקוח בכסף מעשר למיתפס פדיוניה, להתפס קדושה בפדיונו, משום כך אינו נפדה.

תו מקשינן: והרי קדושת תמורה, שהיא טפלה לקדושת קרבן, ובכל זאת מצינו שהיא

בירושלים, ומשום כך גם כשהוא חוץ לירושלים, נחשב כאילו הוא נמצא בה, והרי מעשר טהור עצמו אינו נפדה בירושלים, ולכן כשהוא טמא אפשר לפדותו, שהרי מעשר טמא נפדה בכל מקום.

אולם החזו"א [דמאי ג ו] נוקט בדעת הראב"ד שכל דין זה שלקוח טהור אינו נפדה מן התורה, זה דוקא כשלקחו בירושלים, שאז נחשב שנעשית מצותו, אבל כשלקחו חוץ לירושלים, מאחר שעדיין מחוסר הבאה, יכול לפדותו שם מן התורה לרבנן, שהרי עדיין לא נתקיימה כל מצותו.

2. בקובץ שיעורים [ב סימן מד] כתב שמכאן מוכח שקדושת התמורה הרי היא נמשכת מכח הקרבן הראשון, ואין זה רק כמו התפסה של נדר בקרבן, שהוא רק הגדרה של הקדושה שתחול בדבר הנדר, ולפי זה ביאר גם כן מדוע בתמורה צריך את הסכמתם של הבעלים לעשית התמורה, מה שאין כן בהתפסה של נדר.

היה זה דין כללי בכל הקדשי קדשים לא היה כאן עיקר וטפל שהרי הוא נאמר בכולם בשוה, וכן רוצה להוכיח ממה שרצינו לומר לעיל שפסח טעון צפון, ובהכרח שאינו דין שנאמר בקדשי קדשים, אך כתב שיתכן שזה עצמו פירכת הגמרא "מה לכולן שכן קדשי קדשים", שאין זה רק בגדר חומר שמצאנו בהם, אלא הוא פירכא על עצם הלימוד שלא יתכן, מכיון שהדין צפון נאמר בקדשי קדשים.

אולם מצד שני כתב, שיש ללמוד ממה שהמשנה כללה "קדשי קדשים שחיתתן בצפון", שהדין נאמר בקדשי קדשים באופן כללי, ולכן חידש שישנם שני דינים בזה, עיין שם.

1. לפי גירסת רש"י קושת הגמרא היא מרבי יהודה. וכתבו התוס' שמרבנן לא קשה, ואפילו שגם לדבריהם יש חומר בלקוח מכסף מעשר שאינו נפדה טהור אפילו חוץ לירושלים, ואילו מעשר נפדה שם. וביארו התוס' כי מה שלקוח אינו נפדה כשהוא טהור זה משום שהתורה נתנה אפשרות ליקח בכסף מעשר כדי לאכול

ומשנינן: נאמר בהמשך הפסוק "ואת דמו יזרוק". משמע כי קבול דמו נמי, שקבלת דמו גם היא תהיה במקום שחיתתו, בצפון.

ותו הוינן בה: מקבל עצמו שיעמוד בצפון, מנא לן?

ומשנינן: ממה שלא כתוב "דמו יזרוק", אלא כתיב "ואת דמו", והתיבה "את" מיותרת היא, ובאה לרבות את המקבל.

תו הוינן בה: אשכחן למצוה, אלא לעכב מנא לן?

ומשנינן: קרא אחרינא כתיב באשם מצורע "ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת". הרי שנה עליו הכתוב לעכב [ולענין קבלה לעיכובא ע' תוס' ד"ה לעכב].

ומקשינן: והאי קרא ד"ושחט את הכבש" להכי הוא דאתא, ללמדנו עיכוב בצפון? והרי האי קרא מיבעי ליה לכדתניא: דבר שהיה בכלל, ויצא לידון בדבר החדש, אי אתה רשאי להחזירו לכללו ולהשוותו עם הכלל עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירושו.

כיבד? נאמר באשם מצורע "ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדש, כי כחטאת האשם הוא". שאין תלמוד לומר "כחטאת האשם",

העיקר הוא, מה שאין כן קדשים, דמכח חולין קאתי, שתחילה הם היו חולין, ורק כשהקדישום חלה הקדושה, בעוד שתמורה חלה מכח הקדושה של הקרבן הראשון.

אך עדיין יש לשאול: הרי פסח, שהוא עצמו אינו טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, ואילו מותר ידידה, שלא קרב בזמנו, שטפל הוא לגבי הפסח, חמור ממנו, והרי הוא טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.

ומתרינן: ³ פסח בשאר ימות השנה אין שם פסח עליו שיחשב כטפל לו, אלא שלמים הוא.

ואיבעית אימא עיכוב צפון בעולה מכאן הוא נלמד: דאמר קרא "במקום אשר תשחט העולה", וחזר ושנה הכתוב את "מקום העולה" בפרשת חטאת כדי ללמד. במקומה תהא, לעכב.

שנינו לעיל: אשם שחיתתו בצפון.

ודנה הגמרא: אשם — מנלן דבעי צפון?

ומבאר: דכתיב בפרשת תורת האשם "במקום אשר ישחט את העולה, ישחטו את האשם".

והוינן בה: אשכחן שחיטה של אשם שטעון צפון, אלא קבלה, מנא לן שטעונה צפון?

לדברי האומר פסח בשאר ימות השנה אינו צריך עקירה כדי לעשותו שלמים, ובהכרח שהוא מונח בעצם ההקדש שיהיה שלמים אחר כך, ואפילו למאן דאמר שהוא צריך עקירה, יש לומר שהעקירה היא רק כדי לעקור ממנו שם פסח, אבל שם שלמים יש בו גם קודם עקירה, וכנ"ל.

3. הקהלות יעקב [מגילה סימן ז] הביא מבנו, הגר"ח שליט"א, שהביאור בתירוצי הגמרא הוא, שכאשר מקדיש אדם קרבן פסח, מונחות בכך שתי הקדשות. א. קרבן פסח. ב. שאם לא יהיה לפסח הוא יהיה שלמים. ומשום כך אין השלמים באים מכח הפסח, ואינם נטפלים אליו. וביאר שם הקהלות יעקב שדין זה הוא נכון